

Madde Kullanımının Sağlık Etkileri, Acil Durumlara Müdahale

Yrd. Doç. Dr. Emrah SONGUR
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları AD

Bağımlılık Yapıcı Maddeler

- Tütün
- Alkol
- Esrar
- Sentetik Kanabinoidler
- Ekstazi
- Uçucular
- Kokain
- Eroin
- Benzodiazepinler

ESRAR

Esrar

- Hint keneverinden (*Cannabis indica*) elde edilen bir maddedir.
- Etken maddesi:
 - Tetrahidrokannabinol (THC)
- Toz esrar, plaka

Esrar

Görünüş ve Kullanış Biçimleri

- Ham esrar kendine has kokusu olan, sarı ile yeşilimtrak renkte bir tozdur.
 - Zamanla kahverengine dönüşebilir.
- Plaka veya çubuklar halinde piyasada satılır.
 - Bunun için baskı aletleri (pres) kullanılabilir.
- Levha ya da çubuk biçimine getirildikten sonra daha çok tütüne karıştırılarak sigara gibi içilir.
 - Sarılmış bir sigaranın içinde 50-150 mgr THC bulunur.

Esrar

Tıp Alanında Kullanımı

Hastalık	Etki/kullanım alanı
<i>Astma</i>	Bronkodilatasyon
<i>Antikanser ilaçların oluşturduğu bulantı/kusma</i>	Antiemetik
<i>Opioid, antiviral ilaçlar, aids ve ilişkili hastalıklar, terminal kanser olgularında</i>	İştah açıcı
<i>Kanser ağrıları, postoperatif ağrılar, fantom ağrılar</i>	Analjezik
<i>Multipl skleroz, serebral palsi, spinal kord hasarları</i>	Spastisite, ataksi, kas zayıflığında azalma
<i>Glokom</i>	Göz içi basıncını düşürmesi

Esrar İdrarda Saptanması

Kullanım sıklığı	İdrarda saptanma süre (gün)
<i>Bir kez</i>	5-8
<i>Ayda 2-4 kez</i>	11-18
<i>Haftada 2-4 kez</i>	23-35
<i>Haftada 5-6</i>	33-48
<i>Her gün</i>	49-63

Esrar Fiziksel ve Psikolojik Etkileri

- Sigara ile içilen esrarın etkisi alındıktan 10-20 dk. sonra başlar, 30 dk.'da etkisi en üst noktaya çıkar ve 2-3 saat kadar sürer
- Sindirim yoluyla alındığında etki 1-2 saatte başlar ve 5-12 saat sürer.
 - Sindirimle alındığında görülen etkiler;
 - Dengenin bozulması
 - Gözlerin kızarması
 - Kalp hızında artış görülür
 - Ortostatik hipotansiyon, baş dönmesi
 - Ellerin ve ayakların soğuması (periferik vazokonstriksiyon)
 - Ağız kuruluğu
 - İştah artışı
 - Sık idrara çıkma

Esrar Akut Etkileri

- Rahatlama ve gevşeme
- Bazen de öfori (önüne geçilemeyen gülme krizleri)
 - Kişinin içinde bulunduğu duygusal durumuna göre etki yaratır
- Zaman, renk, müzik ve duygulanımda algılamada değişiklikler yaşarlar
- Alkolde olduğu gibi ruhsal inhibisyonları ortadan kalktığından daha konuşkan olurlar.
- Depersonalizasyon hissi olabilir.
- Bu etkiler 2-4 saatte sonlanır, doza bağlı olarak

Esrar Subakut Etkileri

- Konsantrasyon ↓,
- Psikomotor performans ↓,
- Problem çözmede bozulma
- Beceri isteyen aktivitelerde bozulma
 - Araba, motor veya makine kullanma becerilerinde bozulma olur.
- Refleksler bozulur
- Bu etkiler birkaç gün sürebilir.

Esrar Damar İçi Kullanımı

- Hızla bulantı, kusma, ateş, ishal başlar.
- Bunu hipotansiyon, akut renal yetmezlik, trombositopeni ve rabdomiyoliz izler.

Esrar Kronik Etkileri

- Erken yaşlarda esrar kullanımı ile ileriki yaşlarda görülen depresyon arasında bir ilişki saptanmıştır.
 - Esrar kullanımıyla yaşanan psiko-sosyal sorunlar alkol kullanımıyla benzerlik göstermektedir.
- Karakter değişikliği ve hayat tarzında farklılaşma, anksiyete ve depresyon.

Esrar Kronik Etkileri (2)

- Bu kişiler;
 - Çalışmak ve üretmek istemezler.
 - Uzun süreli planlar yapamazlar.
 - Kompleks işleri yapmaya karşı hem istek hem de kapasite azalmıştır.
- Hafıza ve dikkat ile ilgili bozulma belirgindir.
 - Kısa süreli hafıza etkilenmiştir.
 - Öğrenme güçleşir.
- Dikkatlerini toplamakta ve yoğunlaştırmakta, organize olmakta ve onlara verilen bilgileri kullanmakta daha fazla zorluk çekerler.

Esrar Kronik Etkileri (3)

- Uzun süre esrar kullanan kişiler hayatlarına, kullanmadan öncesine kıyasla, daha düşük bir entelektüel seviyede ve kapasitede devam etmek durumundadırlar.
- Uyku hali, uyuşukluk, dengesizlik, kaslarda eşgüdüm bozukluğu vardır. Birey bazı motor yetilerini kaybedebilir. Fazla terlerler. Ayaklarda karıncalanma olur.
- Bağışıklık sisteminde özellikle bulaşıcı hastalıklar ve kanserle başa çıkma kapasitesinde bozulmaya neden olmaktadır.

Esrar Cinsel Sağlığa Etkileri

- Esrar, cinsel ilişki sırasında cinsel hazı ve isteği artırması nedeniyle yaygın olarak kullanılır.
 - Ancak kronik kullanımda esrarın **hipotalamik-pituitar-gonadal aksı** baskıladığı ve fertilitiyi etkilediği belirtilmiştir
 - Özellikle 40 yaşından önce Erektıl Disfonksiyonun en sık nedenlerinden biri de madde kullanımımıdır.
 - Kronik madde kullanıcıları sıklıkla cinsel hayatı etkileyecek birçok **fiziksel, davranışsal, sosyal problemlere** de sahiptirler

Esrar Cinsel Sağlığa Etkileri – Kronik Kullanım

Erkekler

- Üreme hormonlarının salınımını inhibe eder;
 - İmpotans (iktidarsızlık)
 - Testosteron salınımında azalma
 - Sperm üretimi, hareketliliği ve canlılığında bozukluk
 - %50 oranında spermde azalmaya (oligoastenospermi) neden olurlar.

Kadınlar

- Adet düzensizlikleri
- Hamileler kullandığında;
 - Düşük doğum ağırlıklı bebek
 - 4-9 yaşlarında kalıcı dikkat ve bellek bozukluğu
 - Karmaşık işleri yapma kapasitesinde azalma
 - Kan kanseri
 - Beyin ve kas tümörlerinde artma gözlenmektedir.

Esrar Fiziksel Etkiler

- Esrar kullanımı KOAH ve akciğer kanserine sigaradan 5 kat daha fazla neden olmaktadır.
- Özellikle genç erişkinlerde baş ve boyun kanserleri ile ilişkisi kanıtlanmıştır.
- Kuru öksürük, ağız ve boğazda yanma ve batma, larenjit, farenjit, balgam çıkarma, göğüs ağrısı, sık ASYE
- Kalp hızında artış, kan basıncında değişiklikler
 - Esrar kullandıktan sonraki ilk bir saat içinde kalp krizi geçirme riski normalden dört kat daha fazladır.

Esrar Psikolojik Etkileri

- Geçici psikotik bozukluk
- Kullanımdan kısa bir süre sonra gelişir ve birkaç gün sürer.
 - Kötülük görme ya da kıskançlık sanrıları şeklinde olmaktadır.
- Kalıcı psikoz
 - Esrar kullananlarda psikoz gelişme riski esrar kullanmayanlara göre 6.7 kat daha fazladır.

Esrar Amotivasyonel Sendrom

- Apati
- Azalmış dikkat süresi
- Muhakemede yetersizlik
- İnsanlarla yetersiz ilişkiler
- Duyguların ifadesinde azalma
- Uzun süreli planlar yapıp yürütme kapasitesinin azalması ve
- Engellenmeyle başa çıkma zorluğu
- Hedefe yönelik etkinlik kaybı, yeni sorunları çözme yeteneğinde azalma. Esrarın düzenli ve yoğun olarak kullanımı,
- Uyum sorunları

Esrar

Psikolojik Etkileri - Flashbackler

- Madde etkisi altında yaşanmış deneyimlerin geçici olarak tekrar yaşanması ve duygusal içeriğin tekrar deneyimlenmesi
- Esrar yağ dokusuna bağlandığı için, flashback etkisi uzun süre sonra dahi gözlenebilmektedir.

Esrar

Yoksunluk Belirtileri

- Diğer maddelerde olduğu gibi bırakıldığında yada azaltıldığında yoksunluk belirtisi dediğimiz davranışlar çok yoğun görülmez.
 - Ancak her madde gibi esrarında bağımlılık potansiyeli vardır, yoksunluk ve tolerans söz konusudur.
- Uzun süre esrar kullananlar kullanımı kestiklerinde sinirlilik, gerginlik, uykusuzluk, iştahsızlık gibi problemler yaşayabilirler.

Esrar

Yoksunluk Belirtileri (2)

• Aşırı hassaslık	• Ürperme
• Alınganlık	• Terleme
• Sinirlilik	• Ateş
• Huzursuzluk	• Bulantı
• Gerginlik	• Mide-Bağırsak rahatsızlıkları
• İştah azalması	• Parçalanmış düşünceler
• Uykusuzluk	• Yön duygusu kaybı
• Titreme	• Görsel, işitsel ve dokunsal halüsinasyonlar

Esrar

Acil Durumlar

- Toksik Deliryum
 - Yüksek dozda kullanımla veya ağız yoluyla alındığında
 - Acil tedavi gerektirir
 - 12-48 saatte geriler.
- Panik atak
 - Özellikle oral kullanımda tecrübeli olmayan kullanıcılarda görülür.
 - Anksiyolitik (sakinleştirici) ilaçlar ile tedavi edilebilir.

SENTETİK KANABİNOİDLER

Sentetik Kanabinoidler

- Sentetik kanabinoidler (SK), daha doğrusu sentetik kanabinoid reseptör agonistleri kanabisin etkilerini taklit eden bileşiklerdir.
 - Avrupa Birliği Erken Uyarı Sistemi tarafından tüm Avrupa’da monitörize edilen en büyük madde grubunu oluştururlar.
- Bu ürünler esrar içermeseler de esrarın yaptığı etkiyi yaparlar.
 - Yüksek potensli olmalarından bağımsız olarak bazılarının yarılanma ömrü uzun olduğundan psikoaktif etkileri uzun sürer.

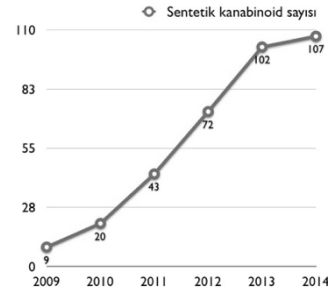
Sentetik Kanabinoidler (2)

- İki bin altı yılından bu yana SK içeren yasal kafa yapıcı ürünlerin/maddelerin dünyada satışı yapılmaktadır.
 - “İnsanların tüketimi için değildir”, “tütsü” veya “sadece aromaterapi kullanımı için” gibi aldatıcı etiketlemeler vardır.
 - Böylece asıl amaçlarını gizler ve sattıkları ülkelerde yasal mercilerin denetimine tabi olmazlar.

Sentetik Kanabinoidler Tarihçe

- Belirlenen ilk SK 2008 yılında Alman ve Avusturyalı adli mercilerce ortaya çıkarılmış olan JWH-018’dir.
- Daha sonra tütsü ve oda kokularında birçok SK’ya rastlanmıştır.
- Bin dokuzyüz doksan yedi yılından bu yana 200’den fazla psikoaktif madde tanımlanmıştır.
 - Yıllar içinde belirlenen SK sayısı da artış göstermiştir.

Sentetik Kanabinoidler Tarihçe (2)

Sentetik Kanabinoidler Kimyasal Yapıları

- Sentetik kanabinoidler temelde kimyasal olarak 4 bölümden oluşur;
 - Halka
 - Bağlantı
 - Çekirdek
 - Kuyruk

Sentetik Kanabinoidler (3)

- Bitkisel içeriğin üzerine püskürtülüyor ve birkaç farklı sentetik kannabinoid birlikte bulunuyor
 - Kannabis gibi kullanılıyor.
 - Dozaj ve içerik açısından yapıları tam olarak bilinmiyor
 - Kısa sürede beyine ulaşır.
 - Etkileri oldukça güçlü ve saatler sürebiliyor

Sentetik Kanabinoidler (4)

- “Bitkisel” olarak lanse edildiği için daha az zarar verdiği imajı uyandırıyor
- Satılan paketlerin üzerinde dikkat edilmesi gereken herhangi husus hakkında bilgi yok
- Kendine özgü hoş bir kokusunun olması
- Renkli cafcıflı ambalajlar, otantik isimler (Jamaica, Redangel, Bonzai v.s.)

Sentetik Kanabinoidler

Etki ve Yan Etkileri

- Etki ve yan etkilerinin öngörmek zordur.
 - Her bir ürünün etkileri gibi yan etkileri de farklı olabilir
 - Farkı yaratan paketin içeriğindeki maddeler
 - Bir paketin içinde birden fazla farklı madde bulunabilir (kişiyeye özel üretim)
 - “Her torbacının malı farklı kafa yapıyor”

Sentetik Kanabinoidler

Yan Etkileri – Psikolojik

- İleri derecede paranoya
- Halüsinasyonlar
- Ajitasyon
- Gerginlik
- Yüksek kan basıncı
- Ölüm deneyimleri

Sentetik Kanabinoidler

Etkileri - Fiziksel

- Taşikardi (120-150/dk)
- Terleme, bulantı, kusma
- Arteriyel kan basıncının artması
- Sıcak basması
- Göz bebeklerinde büyümesi
- Ağzı kuruluğu
- Gözlerde yanma
- Uykuya meyil
- Epileptik nöbet
- Myokard enfarktüsü
- Böbrek yetmezliği

Sentetik Kanabinoidler

Etkileri - Psikolojik

• Anksiyete atakları	• İntihar düşüncesi ve eylemine neden olabilir
• Dezoryantasyon	• Bunama
• Özellikle zaman algısında bozukluk	• Durgunluk
• Kısa süreli belleği bozar	• Mani
• Hareketlerin kontrolden çıkması (beyin-beden bağlantısı kopmuşçasına)	• DepresyöPanik
• Halüsinasyon ve paranoya	• Yatkın bireylerde psikozun tetiklenmesi
	• Psikozun kötüleşmesi

Sentetik Kanabinoidler

Özellikler

- İçimi daha acı ve sert
- İştah üzerine etkisi yok
- Alkolle etkileşimi kötü: “akşamdan kalma”, şiddetli baş ağrılarına neden olur
- Esrarın epileptik nöbeti engelleyici, SK’ların epileptik nöbet yapıcı özelliği vardır.
- Arındırma tedavisi genellikle hastaneye yatmayı gerektirir.
- Karaciğer ve böbrek yolu ile atılır
- Sentetik kannabinoiderin sorun teşkil eden en önemli özelliği sürekli değişen bileşimleridir.

Sentetik Kanabinoidler Özellikler (2)

- Arındırma tedavisi genellikle hastaneye yatmayı gerektirir.
- Karaciğer ve böbrek yolu ile atılır
- Sorun teşkil eden en önemli özellikleri sürekli değişen bileşimleridir.

Sentetik Kanabinoidler Yoksunluk

- Huzursuzluk
- Yoğun terleme, çarpıntı
- Bulantı, kusma
- Bedensel ağrılar
- Madde isteği
- Tremor
- Başağrısı
- Uykusuzluk
- Kabuslar
- Konsantrasyon bozukluğu
- Depresyon
- Hipertansiyon
- Paranoya
- Kalp krizi (MI)
- Solunum sıkıntısı

EROİN

Eroin (Opiyat)

- Afyon=opium (Papaver somniferium)
- Afyon ve benzeri maddelerin tümüne "opioit" adı verilmektedir.
- Eroin de afyon haşhaşından elde edilen ve uyuşturucu özelliği taşıyan bir maddedir.
 - Büyük oranda bağımlılık yapma özelliğine sahiptir.
- Afyon sakızı, morfin, kodein

Eroin Rush Dönemi

- Kullanıcılar ilk başta "rush" diye adlandırılan deneyimi yaşarlar.
 - Derinin yüzeyinde bir sıcaklık,
 - Ağız kuruluğu,
 - Göz bebeklerinde küçülme,
 - Kol ve bacaklarda ağırlık hissi,
 - Mide bulantısı,
 - Kusma
 - Ağır kaşınma hissi
- Karında orgazm benzeri kramplar olur.

Eroin Rush Dönemi (2)

- Rush döneminden sonra; kullanıcılar genellikle birkaç saat boyunca uykulu olurlar.
- Konuşmaları ve hareketleri yavaşlar, dikkat ve bellek fonksiyonlarında bozukluklar görülür.

Eroin (3)

- Eroin bağımlılarında;
 - Durgunluk,
 - İsteksiz olma,
 - Soluk bir yüz,
 - Ağır ve yavaş hareket etme,
 - Zayıflık,
 - Dengesiz yürüme gözlenir.

Eroin (4)

- Kabızlık oluşur.
- Kişinin özbakım azalmıştır.
- Sık sık doz alma ihtiyacında olduğu için bir yerde uzun süre kalmaz.
- Kollarda enjeksiyon izleri, yaralar saptanabilir

Eroin

Fiziksel Etkileri

- Eroinin merkezi sinir sistemindeki etkileri nedeniyle zihinsel işlevsellik gölgelenir.
- Kalp ve tansiyon yavaşlar, bazen ölüm noktasına da varabilir.
- Sokaklarda satılan eroinin ne kadar saf olduğunun tam olarak bilinmemesi özel bir risk durumu yaratır.
 - Bu nedenle, eroin kullanıcıları bilmeden de yüksek doz alma riskindedirler.

Eroin

Fiziksel Etkileri (2)

- Eroin kullanıcılarında HIV virüsü, Hepatit C ve diğer enfeksiyon hastalıklarının görülme sıklığı artar
 - Bir başkasının kullandığı enjeksiyon araçlarının paylaşılmasından,
 - Enjeksiyon yoluyla eroin kullanan biriyle korunmasız cinsel ilişkiye girilmesinden kaynaklanmaktadır.

Eroin

Cinsel Sağlığa Etkileri

- Eroin kullanıldığında başlangıçta hem kadın hem erkekte cinsel performansı artırır fakat sonradan hem libido hem orgazm üzerine olumsuz etki yapar.
 - Serbest testosteron seviyesini düşürmesine ve testosteron bağlayan proteinin yükselmesine bağlı olarak, cinsel isteğin azalmasına neden olur.
 - Kadınlarda, luteinizan hormon salınımını baskılar.

Eroin

Zehirlenme (Entoksikasyon)

- MSS depresyonu, solunum depresyonu ve hipotansiyon gelişir.
- Damar yolundan kullanım söz konusuysa, akciğer ödemi gelişebilir
- Solunum yavaşlaması
- Pupillerin iğne ucu kadar olması
- Hipotansiyon
- Kalp atımlarının yavaşlaması
- Vücut ısısında düşme
- Koma ve ölüm
- Bu maddelere duyarlı insanlarda alımı takiben mutsuzluk, kusma ve bulantı oluşabilir.
- Allerjik reaksiyon

Eroin

Zehirlenme (Entoksikasyon) - Tedavi

- Hastanın solunum yoluna tüp yerleştirilerek (entübasyon) soluk alıp vermesi sağlanır
- Madde ağız yoluyla alınmış olma olasılığı varsa 12 saat süreyle mide yıkanır (mide lavajı)
 - Kodein epileptik nöbete sebep olabileceğinden kusturucu bir ilaç kullanılmaz.
- Hastanın durumuna damar yoluyla nalokson verilir.
- Yanıt alınamıyorsa yanlış tanı olasılığı düşünülmelidir.
- Yoksunluk belirtileri görülmeye başladığında nalokson tedavisine son verilir.

Eroin

Uzun Süreli (Kronik) Kullanım

- Eroinin uzun süreli kullanımında en zarar verici etkilerinden biri bağımlılığın kendisidir.
- Bağımlılık süreğendir. "Hastalığa" yeniden yakalanma, devamlı bir şekilde (kompulsif olarak) maddeyi arama ve kullanma ile karakterize olur. Eroin, çok güçlü bir şekilde maddeyi aramaya ve kullanmaya motive eden fiziksel tolerans oluşturur.

Eroin

Yoksunluk Belirtileri

- Eroin kesildikten 6-8 saat sonra yoksunluk belirtileri başlar.
- Belirtiler 2-3 gün içinde en şiddetli dönemini yaşar ve 7-10 gün içinde sonlanır.
 - Ancak bazı belirtiler 6 ay kadar sürebilir.

Eroin

Yoksunluk Belirtileri (2)

- Rahatsızlık, gerginlik hissi
- Kas, kemik ve eklem ağrıları
- Uykusuzluk
- Göz bebeklerinin büyümesi
- Göz ve burunda akıntı
- Bulantı-kusma
- İshal
- Kolların diken diken olması
- Ateş
- Terleme
- Halsizlik

EKSTAZİ

Ekstazi

3,4-metilenedioksi-N-metilamfetamin (MDMA)

- Bir amfetamin türevidir.
 - Etkileri hem amfetamin hem de halüsinojenik maddelere benzer.
 - Düşük dozlar genelde canlanma etkileri yaparken, yüksek dozda alım halüsinasyonlara ve bozuk algılamalara yol açmaktadır.
 - Kullananlarda madde alındıktan sonra artan bir iletişim kurma ihtiyacından bahsedilmektedir.

Ekstazi (2)

- Ekstaziye karşı tolerans gelişmektedir. Bu nedenle kişi giderek kullandığı madde dozunu artırma gereksinimi duymaktadır.
- Ekstazi alımını takiben ölüm olayı sık olarak görülmektedir.
 - Bu ölümlerin, susuzluktan ve beden ısısının aşırı artmasından kaynaklandığı bildirilmiştir.
 - Kesin nedenler henüz açıklığa kavuşmuş değildir.
 - Alınan maddenin gerçekte ne olduğunun bilinmemesidir

Ekstazi

Etkileri

- Alındıktan 20-60 dakika içinde etki gösterir, etkisi 4-6 saat sürer. Vücuttan 48 saat sonra atılır
- Canlılık, hareketlilik, enerji artışı (abartılı bir keyif hali) yapar ve uyku ve yorgunluk hissini engeller.
- Karşı cinsle karşı yakınlık, güven duygusu, sıcaklık, algı değişiklikleri görülür.

Ekstazi

Etkiler (2)

- İştahsızlık
- Huzursuzluk
- Mide bulantısı
- Kramp
- Gerginlik
- Kan basıncında artış
- Vücut ısısında yükselme
- Kalp atışında artış
- Pupillerde daralma
- Terleme ve sıvı kaybı

Ekstazi

Yoksunluk Belirtileri

- Etki geçtikten sonra kişi kendini yorgun, bitkin ve halsiz hisseder.
- Baş ağrısı, baş dönmesi gözlenir
- Huzursuzluk
- Ağrılar
- Uyku ve yeme bozuklukları
- Gerçeklikten kopma
- Boşluk duygusu
- Panik atak
- Depresyon

Ekstazi

Zehirlenme (Entoksikasyon)

- Aşırı miktar alındığında;
 - Denge bozukluğu
 - Susuzluk
 - Karaciğer yetmezliği
 - Kalpte ritim bozukluğu
 - Beden ısısında artış
 - Epileptik nöbetler gözlenebilir.
- Ecstasy'nin ölümü yol açtığı da bilinmektedir.
 - Aşırı uyarılma sebebiyle, kalp krizi, beyin kanaması,
 - Aşırı dans etme sebebiyle vücut ısısının 40 °C derecenin üzerine çıkması
 - Aşırı derecede su alımı sebebiyle kanda sodyum miktarının aşırı derecede azalması ve beyinde ödem oluşmasıdır.

Ekstazi

Doz Aşımı

- Amfetamin doz aşımı, paranoid şizofreni için bir model oluşturduğu düşünülen tipik bir ajitasyon tablosuna yol açar.
 - Hasta başlangıçta stereotipik hareketler sergiler ve yerinde duramaz.
 - Periferik semptomimetik etkiler görülür.
 - Bir sonraki evrede hoşnutsuzluk verici bir kuşku tablosu gelişir.
 - Hasta çevresindeki her şeyde özel anlamlar aramaya başlar.
 - Üçüncü evrede perseküsyon (kötülük görme) hezeyanları ve halüsinasyonlar ortaya çıkar.

Ekstazi

Acil Durumlar

- Amfetamine bağlı akut psikoz görüldüğünde Antipsikotik ilaç tedavisi uygulanır.
- Verilen ilaçlarla idrar asitleştirilerek amfetaminin vücuttan atılması hızlandırılır.
 - Amfetamin “crash”i bir hafta bile sürebilir.
 - Bu süre içinde kişi intihar girişimine sebep olacak ağır depresyon yaşayabilir.
 - Bütün belirtiler kaybolana kadar hastanın yatarak tedavisi yapılır.
- Hasta kardiyak aritmi, epileptik nöbetler, serebrovasküler olaylar (inme, felç) ve beyin kanaması gibi komplikasyonlar yönünden takip edilmelidir.

UÇUCU MADDELER

Uçucu Maddeler

- Yapıştırıcılar (Bally, UHU vb.)
- Tiner
- Yağ ve leke çıkarıcılar
- Elbise ve cam temizleyici sıvılar
- Aseton içeren kozmetik ürünler
- Kumaş boyası
- Çakmak gazı
- Benzin

Uçucu Maddeler

Kullanım Şekli

- Çoğunlukla maddeler naylon torba içine konarak solunur.
- Kimi zaman daha çok madde koklayabilmek için baş naylon torba içine sokulabilir.

Uçucu Maddeler

Etkiler

- Kısa bir süre içinde etki göstermeye başlarlar;
 - Öfori
 - İnhibisyonun ortadan kalkması
 - Rahatlama/gevşeme (Relaksasyon)
 - Koordinasyon bozukluğu
 - Sersemlik, şaşkınlık, baş dönmesi, sarhoşluk hali
- Canlı görsel, işitsel ve dokunsal varsanılar görülebilir.

Uçucu Maddeler

Yan Etkiler

- Taşikardi
- Bayılma (Senkop)
- Ataksi
- Kan basıncında düşme
- Yaygın kas zayıflığı,
- Kreatin fosfokinaz düzeyinde artma
- EKG’de bozukluklar
- Gastrointestinal irritasyon vardır.
- Kalıcı beyin hasarı

Uçucu Maddeler Yüksek Dozda Kullanım

- Bilinç bulanıklığı
- Yönelim bozukluğu
- Kardiyak aritmi
- Konfüzyon ve deliryum
- Koma ve ani ölüm (Sudden Sniffing Death)
 - Torbanın başa geçirilmesine bağlı boğulma sık görülür.

Uçucu Maddeler Yoksunluk Belirtileri

- Kullanmayı bırakan kişilerde;
 - Kilo kaybı
 - Kas güçsüzlüğü
 - Koordinasyon yokluğu
 - İrrite olma durumu
 - Odaklanamama
 - Oryantasyonun bozulması
 - Depresyon görülür.

KOKAİN

Kokain

- Beyaz renkli bir tozdur.
- Crack (taş) ise kokainin içime hazır yüksek potensli bir formudur.

Kokain Kullanım Şekilleri

- İyice ezilmiş tozun buruna çekilmesi
 - En sık kullanım yolu
- Deri altına ya da damara enjeksiyon yolu ile
 - Tek başına ya da eroinle birlikte (speedball)
- Sigara gibi sarılarak ya da buharı içe çekilerek
- Vagina, penis, rektum içine konarak

Kokain Etkiler

- Uyarıcı etki gösterir.
- Etkisi alındıktan hemen sonra başlar, ancak etki yarım ila bir saat içinde sonlanır.
- Öfori
- Kendini iyi hissetme
- Canlılık
- Haz duygusunda artma
- Anksiyetinin kaybolması
- Kendine güven artışı
- Cinsel aktivite artışı
- Pupiller genişler
- Beden ısısı artar
- Yoğun terleme
- Kan basıncı artışı

Kokain Yan Etkiler

- Paranoid tablolar ortaya çıkabilir ve psikoze gözlenebilir.
- Saldırgan davranışlar sıkır.
- Cilt altında böceklerin dolaştığını duyumsayan kişi cildine zarar verebilir.
- Genç kişilerde miyokard enfarkti ve ani ölümler gözlenmiştir.

Kokain Yan Etkiler (2)

- Seyrek olarak, ağız yoluyla kullanılmasını takiben barsakta gangrenler oluşturabilir.
- Bağışıklık sisteminin bozulmasına bağlı enfeksiyonlar sıkır.
- Hiperglisemi gözlenebilir.
- Kokainin uzun süre buruna çekilmesi burunda mukoza ve kıkırdak dokusunun nekrozuna ve perforasyonuna ve burun kanamalarına neden olur.

Kokain Yan Etkiler (3)

- Vokal kord paralizine, afoniye ve aspirasyon pnömonisine neden olabilir.
- Subaraknoid hemoraji, beyin enfarkti ve akciğer ödemi sık görülür. Epileptik nöbet görülebilir.
- Tik
- Migren benzeri baş ağrısı
- Kokain afrodisyak bir maddedir. Kullanıldığı zaman boşalmayı geciktirir. Ancak uzun kullanımı veya kokainin ani bırakılmasının sonucunda iktidarsızlık gözlemlenir.

Kokain Yüksek Dozda Kullanım

- Epileptik nöbetler
- Hipertansiyon
- Hipertermi
- Ajitasyon
- Kardiyak aritmi
- Diaforez
- Solunum paralizisi
- Taşikardi
- Ölüm
- Delirium

Kokain (2)

- Kokainin saf olarak kullanımı nadirdir.
 - Genellikle asit borik veya sodyum bikarbonat gibi beyaz toz maddelerle karıştırılarak saflığı bozulur.
- Kimi zaman kokainin içine başka bir uyarıcı madde olan amfetamin de katılabilir.
 - En sık kullanılan katkı maddeleri şeker, özellikle glikoz, laktoz ve kokain ile benzer görünümde olan ve lokal anestetik olarak kullanılan lidokain, prokain ve tetrokaindir.

Kokain (3)

- Ayrıca kokain satıcıları sattıkları kokaini çoğaltmak için kokainin içine çeşitli maddeler koyarlar.
 - Bunlardan bazıları diş macunu, bebek maması, floresan lambasının tozu, yemek sodası vb.'dir.

Kokain

Yoksunluk Belirtileri

- Kokain alımını izleyen bir saat içerisinde “crash” adı verilen depresyona benzer bir tablo oluşur.
 - Çöküntü, mutsuzluk, hiçbir şeyden zevk almama, sıkıntı, kaygı, sinirlilik, güçsüzlük, çok uyuma isteği, korkutucu rüyalar ile belirlenir.
 - Bu belirtiler 18 saat sürer.
- Ağır kullanımda ise bir haftaya kadar uzar.
 - Özellikle 2-4 gün arasında en şiddetli düzeyine varır.
 - Bu dönemde intihar gözlenebilir.

BENZODİAZEPİNLER

Benzodiazepinler

- Alprozolam (Xanax®)
- Klonazepam (Rivotril®)
- Lorazepam (Ativan®)
- Diazepam (Nervium®)
- Flunitrazepam (Rohypnol®)

Benzodiazepinler

Etkileri

- Heyecanı azaltır - anksiyolitik
- Aktiviteyi düşürürler
- Kişiyi sakinleştirir - trankilizan
- Uykuya yol açar.
- MSS’i baskırlarlar.
 - MSS ‘i baskılayıp koma yaptıkları dozdan çok daha düşük dozlarda terapötik etki gösterirler.

Benzodiazepinler

Kullanım Alanları

• Uyku bozuklukları	• Akut bipolar bozukluğun manik evresi
• Kas gevşetici	• Şizofrenide
• Akatizi ve katatoni tedavisi	• Depresyon
• Antikonvülzan	• Nevraljik ağrı
• IV anestezi	• Premenstrüel ağrı
• Alkol yoksunluğu tedavisi	• Tetanoz
• Anksiyete bozuklukları	• Serebral malaria
– Panik bozukluğu, agorafobi, sosyal fobi tedavisinde	• Klorokin toksisitesi
– Yaygın anksiyete bozukluğu	• Maternal eklempsi

Benzodiazepinler

Yan Etkileri

• Sedasyon	• Kilo alımı
• Psikomotor yavaşlama	• Cilt döküntüleri
• Amnezi	• Menstrüel düzensizlikler
• Ataksik yürüyüş	• Cinsel fonksiyon bozukluğu
• Paradoks ajitasyon	
• Apne frekansını arttırabilirler	
• Tromboflebit (IV uygulandıklarında)	

Benzodiazepinlere Bağlı Psikoz

- Akut olarak gelişen tabloda işitsel halüsinasyon ve paranoid sanrılar ön plandadır.
- Alkol psikozuna benzer.
- Klinik tablo düzeline kadar antipsikotik uygulanır ve tablo düzeline ilaç kesilir.

Benzodiazepinlere Bağlı Amnestik Sendrom

- Yakın bellekte (yeni bilgileri öğrenme) bozulma, zaman kavramında (kronolojik sıralama gibi) bozulma
- Kronik ilaç kullanımına ilişkin öykü ve nesnel kanıtın olması
- Anlık bellekte, bilinçte ve genel bilişsel yetilerde bozulmanın olmayışı

Benzodiazepin

Zehirlenme (Entoksikasyon)

- Genellikle ilacın dikkatsizce ya da kasıtlı bir şekilde (intihar amacıyla) fazla alınması sonucu ortaya çıkar.
- Bazen ilaç alkol veya opioidlerle birlikte alınmış olabilir.

Benzodiazepin

Zehirlenme (Entoksikasyon) – Belirtiler

- Hastanın bilinci bulanıktır (stupor, koma vb.)
- Solunum yavaşlayabilir.
- Pupil refleksi tembel, kornea refleksi yok.
- Tendon ve ağrı refleksleri azalmıştır.
- Kalpte aritmiler görülebilir.
- Kalp yetmezliği ve akciğer problemleri

Benzodiazepin

Zehirlenme (Entoksikasyon) – Tedavi

- Hasta yakından takip edilir ve destekleyici tedavi uygulanır.
- Sıvı kaybı varsa sıvı ve elektrolit tedavisi verilir.
- İlaç 4-6 saat içinde alınmışsa mide yıkanır.
- Aralıklı olarak aktif karbon uygulanır. (Atılım hızlandırılır)
- Gerekirse idrar çıkımı artsın diye idrar söktürücü verilebilir.
- Benzodiazepin antagonisti (panzehir!) naloksan verilebilir.
- Uyarıcı ilaçlar verilmez.

Benzodiazepinler

Yoksunluk Belirtileri

- Bu ilaçlar uzun süre yüksek dozlarda kullanıldıktan sonra kesildiklerinde yoksunluk belirtileri ortaya çıkar.
- Bu belirtiler genellikle 3-7 gün sürse de, diazepam gibi uzun etkili ilaçlarda süre daha çok uzayabilir.

Benzodiazepinler

Yoksunluk Belirtileri (2)

- Anksiyete
- Halüsinasyonlar
- Hezeyanlar
- Paranoid Düşünceler
- Depersonalizasyon
- Agorafobi
- Ağrı
- Myoklonik Kasılmalar
- Ataksi
- Kulak Çınlaması
- Panik
- Otonomik Hiperaktivite
- Duygudurum Değişiklikleri
- Bulantı-kusma
- Ortostatik Hipertansiyon
- Elde, Dilde Göz Kapaklarında Tremorlar
- Huzursuzluk
- Zayıflama Ve İştahsızlık
- Çift Görme, işığa Karşı Duyarlılık
- Dokunma Ve Sese Karşı Aşırı Duyarlılık
- Bellek Ve Konsantrasyon Bozuklukları
- Uykusuzluk
- Jeneralize Epileptik Nöbetler
- Deliryum Tablosu